

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 31/2015-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Humenné sp. zn. 3 Nt 3/2014 z 21. mája 2014 a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Tos 17/2014 z 18. septembra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Nt 3/2014 z 21. mája 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Tos 17/2014 z 18. septembra

2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 2. decembra 2014 priložila k sťažnosti fotokópiu napadnutého uznesenia krajského súdu.

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 22/2011 zo 17. októbra 2011 v neprítomnosti odsúdená pre prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 36 mesiacov so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Sťažovateľke bola zároveň uložená povinnosť nahradiť poškodenej škodu v sume 4 441 €. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 23. decembra 2011. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 15. januára 2014 „*žiadosť o obnovu konania*“, v ktorej požiadala o opätovné prejednanie jej trestnej veci podľa § 362 ods. 1 Trestného poriadku, ktorá bola uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 22/2011 zo 14. februára 2014 zamietnutá.

Dňa 19. marca 2014 sťažovateľka opätovne požiadala o povolenie obnovy konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 1 T 22/2011 z dôvodu, že poškodenej v prítomnosti svojich detí vyplatila celú dlžnú sumu, o čom predložila originály poštových poukážok. Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľky na povolenie obnovy konania podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietol, keďže nezistil splnenie podmienok obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 8 Tos 17/2014 z 18. septembra 2014 (doručeným sťažovateľke 5. novembra 2014, pozn.) tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Zo sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že tak okresný súd, ako aj krajský súd sa v napadnutých uzneseniach nesprávne vysporiadali s jej argumentáciou, podľa ktorej vzhľadom na skutočnosť vrátenia peňazí poškodenej „*7 mesiacov pred pojednávaním*“ nebol dôvod na odsúdenie sťažovateľky a uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Sťažovateľka na základe v sťažnosti uvedených skutočností „žiada ústavný súd o prešetrenie svojho spisu“, keďže „ide o procesné chyby už v prípravnom konaní a konaní súdu 1. stupňa“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia (petit), ktorého sa sťažovateľ domáha.

Aj napriek nedostatkom, ktoré vykazovala sťažnosť vo vzťahu k formulácii petitu (návrhu na rozhodnutie), ústavný súd, vychádzajúc z obsahu sťažnosti, predovšetkým prihliadajúc na skutočnosť, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu v spojitosti s namietanými pochybeniami v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 1 T 22/2011, z ktorých malo vyplynúť nesprávne posúdenie jej návrhu na povolenie obnovy tohto konania okresným súdom a následne aj krajským súdom, ustálil predmet konania tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, teda ako sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj napadnutým uznesením krajského súdu.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

V prvostupňovom konaní vedenom na okresnom súde mala sťažovateľka možnosť dovoliť sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci konania o sťažnosti (§ 185 až § 195 Trestného poriadku) na krajskom súde, ktorému prináleží právomoc zrušiť napádané uznesenie okresného súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie alebo sám rozhodnúť [§ 194 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku]. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu z 21. mája 2014, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal krajský súd, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľky proti uvedenému rozhodnutiu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta, že k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo aj napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd ako odvolací súd zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Nt 3/2014 z 21. mája 2014.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu, z ktorého vyplýva, že krajský súd v ňom najprv stručne popísal priebeh predchádzajúceho konania v predmetnej

veci sťažovateľky, zhrnul dôvody sťažnosti sťažovateľky a následne k nim predovšetkým uviedol:

„Ihneď po vyhlásení tohto uznesenia (napadnuté uznesenie okresného súdu, pozn.) podala proti nemu ods. ██████████ ústne do zápisnice sťažnosť. V dodatočne, prostredníctvom obhajcu predložených dôvodoch uvádza, že dôvod obnovy konania je daný v tom, že nebola prítomná na hlavnom pojednávaní, na ktorom bola uznaná vinnou a bol jej uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 36 mesiacov. V dôsledku tohto nemala možnosť sa náležite brániť a má za to, že nesprávnym postupom orgánov činných v trestnom konaní jej bolo znemožnené náležite uplatniť jej právo na obhajobu. Pokiaľ ide o výšku spôsobenej škody, namieta, ako mohli súdy uveriť poškodenej, keď jej tvrdenia o výške zapožičaných súm boli rozporuplné. Súdy tak podľa sťažovateľky mali vychádzať z toho, že výška zapožičaných súm je tá, ktorú uvádza ona (2.290,- eur), a to nielen pre rozporuplnosť výpovedí poškodenej, ale predovšetkým vzhľadom na zásadu, že vykonané dôkazy sa majú v pochybnostiach vyhodnocovať v prospech obvineného. Novou skutočnosťou je podľa nej aj to, že poškodenej vrátila nielen tých 1.000,- eur, na ktoré má poštové poukážky, ale aj ďalších 1.000,- eur, ktoré jej odovzdala za prítomnosti svojich detí, ktoré žiada vypočuť. Zároveň vyslovila názor, že súd ju dostatočne nepresvedčil o tom, že poškodená nie je schopná podrobiť sa výsluchu a prípadnej konfrontácii s ňou v rámci konania o jej návrhu na obnovu konania.

Odsúdená ██████████ odôvodnila podanú sťažnosť aj priamo, pričom nad rámec už uvedeného poukázala na to, že je matkou štyroch školopovinných detí a živiteľkou rodiny. Ďalej uviedla, že peniaze, ktoré si v čase pojednávania s jej exmanželom požičiavala, boli na to, aby s deťmi prežila a potom, čo jej exmanžel poslal celoročné výživné, tieto čestne na dvakrát vrátila. Tieto skutočnosti neboli podľa sťažovateľky v čase hlavného pojednávania 17. októbra 2011 známe.

V podstate z týchto dôvodov ods. ██████████ žiada, aby krajský súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu na nové prejedanie a rozhodnutie za účelom doplnenia dokazovania. Krajský súd v Prešove ako nadriadený súd preskúmal na podklade vyššie uvedenej sťažnosti, ktorú podala oprávnená osoba včas, v súlade s § 192 ods. 1 Tr. poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľka

podala sťažnosť, ako i konanie predchádzajúce tomuto výroku a zistil, že sťažnosť ods. [REDAKOVANÉ] nie je dôvodná.“

V odôvodnení napadnutého uznesenia sa krajský súd zaoberal vo všeobecnosti aj povahou a účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku, pričom v tejto súvislosti predovšetkým uviedol:

„... obnova konania, ktoré skončilo právoplatným rozsudkom alebo trestným rozkazom, je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý slúži k náprave chýb v skutkových zisteniach, ktoré vznikli tým, že súdu neboli v čase vyhlásenia rozhodnutia známe skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé vnieť odlišný pohľad na skutkový stav veci a v nadväznosti na to i na právne posúdenie a výrok o vine, prípadne o treste. Účelom obnovy konania preto nie je posúdiť celkovú zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia a správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Povedané inými slovami, v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania nemôže súd preskúmavať zákonnosť postupu v pôvodnom konaní v tom smere, či sa súd pri rozhodovaní vysporiadal so všetkými pre rozhodnutie významnými okolnosťami a obhajobou obvineného, či rešpektoval jednotlivé zásady trestného konania a pod. V rámci tohto konania je jeho úlohou skúmať v prvom rade formálne náležitosti návrhu na povolenie obnovy konania, ďalej to, či sú v ňom tvrdené Trestným poriadkom predvídané dôvody povolenia obnovy konania, tzn. skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, a napokon to, či by tieto, buď samy o sebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi, mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo o treste (§ 394 ods. 1 Tr. poriadku). Spôsobilosť novo predkladaných skutočností a dôkazov zmeniť návrhom na povolenie obnovy konania spochybňované rozhodnutie pritom nemožno posudzovať izolovane, ale tieto treba hodnotiť vždy vo vzťahu ku skutočnostiam a dôkazom, na základe ktorých súd ustálil svoje pôvodné skutkové zistenia.“

Vychádzajúc z citovaného, krajský súd následne v rámci samotného prieskumu posudzoval, či návrh sťažovateľky na obnovu konania spĺňa formálne náležitosti, a v tejto súvislosti uviedol, že „sťažovateľka ako obvinená podala vo svoj prospech návrh na obnovu

konania, ktoré skončilo rozsudkom Okresného súdu Humenné zo 17. októbra 2011, sp. zn. 1 T/22/2011, ktorým bola za prečin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2 Tr. zákona odsúdená na trest odňatia slobody vo výmere tridsaťšesť mesiacov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, a ktorý nadobudol právoplatnosť 30. decembra 2011, keďže obhajca, ktorý bol obvinenej v konaní proti ušlému ustanovený a ktorému bol predmetný rozsudok doručený 14. decembra 2011, proti nemu nepodal odvolanie. Z uvedeného vyplýva, že návrh na obnovu konania bol podaný oprávnenou osobou, tento smeruje proti rozhodnutiu, ohľadne ktorého je obnova konania prípustná a táto zároveň nie je, či už z dôvodu zániku trestnosti činu, amnestie prezidenta Slovenskej republiky alebo smrti obvinenej, resp. jej vyhlásenia za mŕtvu, vylúčená (§ 399 ods. 1, § 394 ods. 1, § 395 ods. 1, § 396 ods. 3 Tr. poriadku).“.

Následne krajský súd preskúmal, či návrh sťažovateľky na povolenie obnovy konania pri zohľadnení argumentácie uvedenej v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu obsahuje Trestným poriadkom predvídané dôvody obnovy konania, pričom dospel k záveru, že to tak nie je, a k uvedenému právnomu záveru predovšetkým uviedol: „Výšku spôsobenej škody spochybňovala ods. ██████████ od počiatku jej trestného stíhania, okresný súd však tejto jej obhajobe neuveril. Zjavne tak nejde o novú, súdu skôr neznámu skutočnosť, pričom, ako už bolo uvedené vyššie, v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania súd neposudzuje zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia a teda nie je oprávnený ani prehodnocovať vykonané dôkazy a meniť, či už skutkové alebo právne závery ustálené v pôvodnom konaní. Odlišný pohľad na skutkový stav veci a v nadväznosti na to i na právne posúdenie a výrok o vine, prípadne o treste nie je spôsobilý viesť ani aktuálne tvrdenie odsúdenej, že okrem 1.000,- eur, ktoré poškodenej poukázala poštou, jej osobne vrátila ďalších 1.000,- eur. Aj keby to totiž bola pravda, šlo by len o dodatočnú náhradu škody, ktorá nemá vplyv na právnu kvalifikáciu jej konania. Treba pritom zdôrazniť, že nielen z pôvodných výpovedí poškodenej, ale i z výpovedí sťažovateľky vyplýva, že požičané peniaze nevrátila včas (ako dnes tvrdí), ale tieto čiastočne uhradila až v priebehu trestného konania. Z tohto pohľadu potom dokazovanie výsluchom detí odsúdenej, ktoré mali byť svedkami odovzdania peňazí, presahuje rámec tohto konania, keďže by sa týkalo okolností

nepodstatnej pre rozhodnutie. Pokiaľ ide o konfrontáciu s poškodenou, ktorej sa sťažovateľka domáha, poukazuje krajský súd na to, že odhliadnuc od toho, že poškodená pre nepriaznivý zdravotný stav nie je aktuálne schopná výsluchu, takáto konfrontácia bola vykonaná v prípravnom konaní a poškodená pri nej zotrvala na svojich tvrdeniach. Napokon, vzhľadom na to, že obnova konania je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý slúži k náprave chýb v skutkových zisteniach, jej dôvody nie je spôsobilé naplniť ani sťažovateľkou namietané porušenie jej práva na obhajobu (takto vytýkaná chyba konania by snáď mohla byť namietaná v dovolacom konaní).“

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že krajský súd v napadnutom uznesení predostrel súbor konkrétnych argumentov odôvodňujúcich jeho právny záver o tom, že skutočnosti uvádzané sťažovateľkou nemožno subsumovať pod Trestným poriadkom ustanovené dôvody obnovy konania. Ústavný súd preto považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné, keďže právne závery krajského súdu vyvedené pri aplikácii relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných na rozhodovanie o povolení obnovy konania.

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu týkajúci sa (ne)splnenia podmienok obnovy konania je zdôvodnený dostatočne a nemožno ho považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný výklad (§ 394 a nasl. Trestného poriadku) uplatnený krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým

uznesením krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2015